

LES FESTES DE SANTA TECLA DE L'ANY 1963

Ara fa cinquanta anys

Jordi Piqué Padró

Aquest article vol donar a conèixer com va ser la celebració de Santa de Tecla de l'any 1963 a Tarragona, ara fa només cinquanta anys. Després proposa que cadascú, particularment, les compari amb les festes que coneixem i vivim en l'actualitat per tal que pugui treure les seves pròpies conclusions.

This article aims to explain what was the celebration of Saint Thecla like in Tarragona in 1963, only fifty years ago. After that, the article suggests that everyone should compare this celebration in particular to our current festivals, so that people can draw their own conclusions.

PARAULES CLAU:
cultura popular,
Arxiu Històric de la Ciutat
de Tarragona, santa tecla,
festes majors

KEYWORDS:
popular culture, Historical
Archive of the City, Saint
Thecla, festivals

a història ens permet conèixer el nostre passat, la qual cosa ajuda a entendre el present i, en conseqüència, permet intentar millorar el futur.

Per tant, mirar pel retrovisor del temps pretèrit sempre és un exercici intel·lectual útil i necessari, encara més útil si es refereix al nostre passat immediat i, en concret, a l'espai en el qual vivim ara. Per dos motius obvis, el primer per què nosaltres venim d'aquest temps passat proper, bé per què l'hem viscut o bé per què els nostres antecessors directes hi van ser presents. L'altre motiu es refereix a l'espai on van succeir els esdeveniments que en ocasions es mantenen, no han canviat gaire o continuen sent perfectament identificables.

Aquests mots precedents volen servir com a introducció a l'article i fonamenten el seu sentit: donar a conèixer com va ser la celebració de Santa de Tecla de l'any 1963, ara fa només cinquanta anys, és a dir no fa tant. Després us proposem que cadascú, particularment, les compari amb les festes que coneixem i vivim en l'actualitat i qui vulgui que tregui les seves pròpies conclusions.

Context històric

L'any 1963, ens situa un any abans de la celebració a tota l'Espanya franquista de la commemoració dels *Veinticinco Años de Paz*. El conflicte bèl·lic ja feia un quart de segle que havia finalitzat, certament, però la pau no era el fruit de la conciliació sinó de la imposició per la força dels vencedors. Com a mostra, el dia 22 de setembre d'aquell any, vigília de Santa Tecla, a més a més de la relació dels actes programats per la Festa Major, a les pàgines centrals del *Diario Español*, en lloc destacat, es publicava una entrevista del periodista De la Fuente Torrón a l'escriptor Rafael García Serrano, «*sin duda uno de los hombres que más se han preocupado y siguen preocupándose de nuestra Guerra de Liberación. En todos los periódicos españoles frecuentemente aparecen artículos con su firma destacando detalles, anécdotas y hechos trascendentales de nuestra Cruzada. Rafael García Serrano ha escrito guiones de cine: La fiel infantería, por ejemplo.*» Expressions com *Liberación* o *Cruzada* continuaven en plena vigència.

Els fonaments del règim es mantenien inalterables i consolidats. Per a la seva defensa, la dictadura franquista comptava amb dos instruments repressius: el Tribunal Militar para la represión de las actividades extremistas (1958) i la Ley de Orden Público (1959). Cal assenyalar que durant aquell any 1963, el dirigent comunista Julián Grimau era afusellat i dos militants anarquistes executats a garrot vil.

A Tarragona, el poder dictatorial estava representat pel governador civil Rafael Fernández Martínez, fiscal i home de provada fidelitat al règim, que exercirà el càrrec entre 1961 i 1968. Com a governador civil assumirà els mecanismes d'aplicació de la política franquista a la ciutat i a la resta de les comarques tarragonines, vetllarà pel compliment de les directrius oficials i controlarà l'ordre públic.

En l'àmbit econòmic, el Pla d'Estabilització promogut l'any 1959 pels ministres tecnòcrates suposava la fi de l'autarquia i s'estava dissenyant el Primer Plan de Desarrollo, que es començarà a aplicar un any més tard i que suposarà l'inici d'una transformació econòmica espectacular. A Tarragona, la promoció del procés industrialitzador serà protagonitzat per l'Ajuntament de Tarragona que, amb actuacions especulatives, si més no, dubtoses, comprarà terrenys agrícoles i els oferirà a bon preu a les indústries foranes, bàsicament empreses del sector químic, interessades en establir-se en els polígons d'Entrevies o Francolí. Indústries com Catalana de Abonos i Aliada Química de Tarragona.

Aquesta intervenció municipal que, sense planejament ni projecte, possibilitarà el desenvolupament i l'hegemonia industrial del sector químic, es va iniciar de la mà de l'alcalde Rafael Sanromà Anguiano (1955 – 1961) i serà continuada pel seu successor, Benigne Dalmau Vilà (1961 – 1965), que acabarà jutjat i condemnat per la participació en actuacions d'especulació il·legal.

A nivell urbanístic, feia poc que s'havien inaugurat el Museu Nacional Arqueològic (1960) i les escales d'accés a la platja del Miracle des del passeig de les Palmeres (1961), D'altra banda, s'estava començant a construir l'edifici avantguardista del Govern Civil (1964) projectat per Alejandro de la Sota. A la perifèria, l'únic barri allunyat del centre urbà era Torreforta.

El desenvolupament del sector turístic, atret pel sol i les platges, encara estava a les beceroles del que acabaria essent, però ja s'intuïa el seu enorme potencial, no en va aquell any 1963 fou inaugurat l'Hotel Imperial Tarraco. Tanmateix el més important pel creixement econòmic fou el tret de sortida a la construcció d'habitatges i establiments turístics al litoral tarragoní.

Tot i que la situació general dels assalariats no era ni molt menys òptima, el progressiu augment dels sous, les hores extres i la doble o triple ocupació permetien l'entrada a la societat de consum de sectors populars que fins aleshores havien estat exclosos. El pressupost familiar destinat a alimentació passarà del 70% l'any 1950 a prop del 50% l'any 1963, és a dir, cada vegada hi havia una mica més de diners per a despeses no imprescindibles, la millora era evident.

El símbol de promoció social més clar fou el cotxe, el petit utilitari. La imatge del popular sis-cents esdevindrà emblemàtica. Fins i tot, a partir de 1960 es construirà a Tarragona el Siata Tarraco, un model transformat de cotxes originaris de l'empresa SEAT. Dels 700 cotxes matriculats l'any 1950 es passarà a prop de 5.000 l'any 1963. A banda de l'automòbil, alguns electrodomèstics començaran a entrar a les llars de les classes populars i, entre ells, la televisió.

Ara bé, aquests tímids símptomes de modernitat continuaven vigilats per la censura exercida sobre els mitjans de comunicació per la Delegación de Información y Turismo que impedia qualsevol crítica a la dictadura i continuava prohibint l'ús de la llengua catalana. La ràdio, utilitzada pel règim com a eina per espanyolitzar i impregnar de valors catòlics conservadors els costums de la població serà omnipresent a la majoria de llars tarragonines i continuarà essent el mitjà de comunicació per excel·lència. Tot just aquell 22 de setembre de 1963, Ràdio Tarragona estrenava la freqüència modulada, la FM, i el *Diario Español* ho recollia en la crònica següent: «*Los colegas de Radio Tarragona se ponen hoy en línea con los asombrosos adelantos de la era atómica, inaugurando en período de pruebas la emisora de frecuencia modulada, el prodigio de selectividad, fidelidad y proyección que elimina, prácticamente, todos los factores de transmisión para enfrentar al radiooyente con el mismo origen del sonido, matizado por los infinitos recursos de la radiofonía.*»

En els mitjans de comunicació, el castellà era la única llengua utilitzada i l'any 1960 l'emissora encara es negà rotundament a radiar una esquela mortuòria que per pròpia voluntat del difunt havia estat redactada en català, esquela que finalment fou publicada pel *Diario Español*. Tanmateix, aquest mitjà de la premsa escrita, únic i oficial, no tindrà autorització per publicar la primera crònica en català des de l'any 1938 fins a l'any 1964.

D'altra banda, a inicis dels anys seixanta, Tarragona es convertirà en un pol d'atracció per a molts immigrants del sud d'Espanya que fugien de la misèria. Venien atrets pel desenvolupament econòmic de Tarragona, basat en la progressiva industrialització, el creixement de la construcció i l'arribada incipient del turisme. En només tres anys, entre 1960 i 1963, la població de Tarragona creixerà un 20%, passant de 43.519 habitants a prop de 50.000. Lluny encara del creixement meteòric de la dècada posterior, la tendència a l'alça ja era evident. La possibilitat de guanyar-se la vida en una àrea econòmicament beneficiada pel turisme i la indústria serà l'esquer d'aquest fort i constant corrent immigratori. Tanmateix, la ciutat no podrà créixer al mateix ritme i molts d'aquests immigrants, més de 2.000, es veuran forçats a malviure en barraques en zones allunyades del casc urbà i amb una absència absoluta de serveis. S'estava a les portes de la gran transformació que es registrarà a la ciutat entre 1965 i 1975.

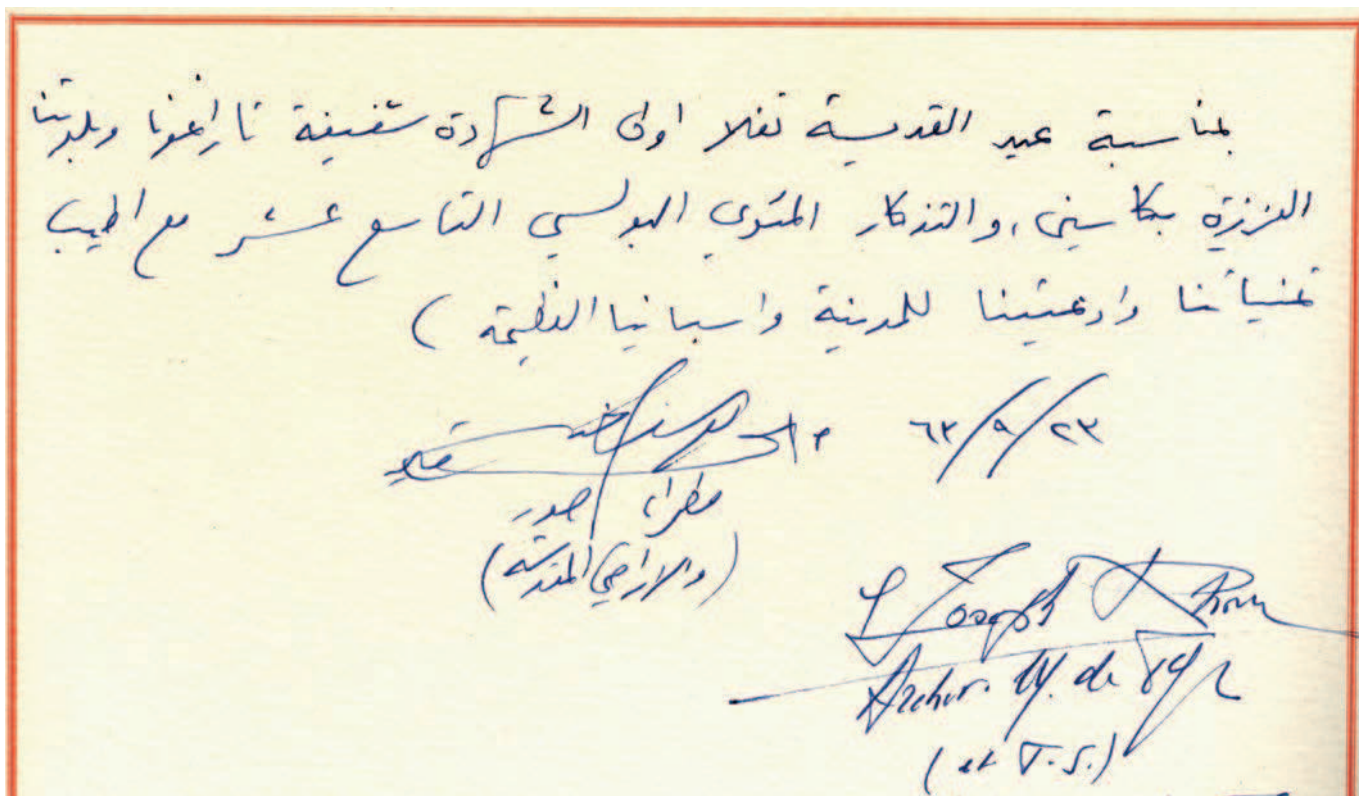
El temps lliure, en general, es repartia entre el ball, el cinema, el futbol i el teatre, tot, evidentment, sota el control del règim. Eren les activitats habituals que convivien amb els actes que se celebraven més esporàdicament en festes assenyalades, com les de Santa Tecla, patrona de la ciutat.

■ Les festes de santa Tecla de 1963

Els actes principals de les festes de Santa Tecla de l'any 1963, d'entrada, cal assenyalar que es concentraven només en dos dies, la vigília i la diada, que aquell any queien en diumenge i dilluns. Així doncs, el dia 22 de setembre al migdia, com recull la premsa, *tuvo lugar desde el balcón del palacio Municipal el anuncio de las fiestas, interpretando los clarineros del Municipio, ataviados con las tradicionales «gramalles» el «Pregó Real». A continuación, el alcalde, don Benigno Dálmau tremoló por tres veces la Bandera da la Ciudad des del balcón principal, siendo recibido este saludo con grandes aplausos por el numeroso público que llenaba la Plaza. Seguidamente fue disparada una salva de cohetes, y simultáneamente las campanas de la Catedral eran lanzadas al vuelo.*

A més a més d'aquests actes més solemnes i oficials que el *Diario Español* informa amb tot detall amb l'estil propi de l'època, també tingueren lloc altres tipus d'esdeveniments. El matí del diumenge dia 22 hi hauran competicions esportives com l'arribada de la II Regata Arenys de Mar – Barcelona, la sortida des del Club Nàutic de la VII Regata Nacional de Snipes «Trofeo Gobernador Civil» i partits de «Pelota Nacional» a les pistes del Club Gimnàstic. Un concert de la banda del Regimiento de Infantería Badajoz número 26 a la Rambla Generalísimo, un concurs de sardanes a la plaça José Antonio i la inauguració de l'exposició d'aquarel·les de Ceferí Olivé a la Sala Guardias de la Rambla.

A tres quarts de cinc de la tarda, a la plaça de toros, l'espectacle *cómico taurino «El Empastre»*. A les set, a la piscina del «Frente de Juventudes» festival de ballet aquàtic. Cap a dos quarts de vuit, audició de sardanes al tram est de la Rambla del Generalísimo, a càrrec de la Cobla de Reus i a dos quarts d'onze festival de música i dances

Dedicatòria i signatura de l'arquebisbe de Tiro, monsenyor Jossf Khoury en el Llibre d'Honor de l'Ajuntament de Tarragona, 23 de setembre de 1963. Arxiu Històric de la Ciutat de Tarragona (AHCT)

catalanes amb l'Esbart Dansaire d'«Educación y Descanso», la cobla de Reus i la coral l'Àncora.

A les sis de la tarda, el seguici integrat exclusivament pel Magí de les Timbales, els gegants de la ciutat, cap grossos, la Colla Vella dels Xiquets de Tarragona i la música del Regiment d'Infanteria Badajoz núm. 26 van fer el tradicional cercavila, acabant a la Plaza José Antonio (actual Plaça de la Font) amb el ball de gegants.

L'endemà, dilluns, la diada de Santa Tecla es va iniciar amb les tradicionals matinades dels grallers i a dos quarts de deu va sortir del Palau Municipal la corporació presidida per l'alcalde, escortats per la guàrdia urbana vestida amb l'uniforme de «gran gala» i la música de la Banda del Regiment. Precedits per grups folklòrics, s'adreçaran cap a la Catedral per assistir a les cerimònies litúrgiques. Simultàniament, arribaven a la Catedral el cardenal Benjamín de Arriba y Castro, l'arquebisbe de Tiro, monsenyor Jossf Khoury i el bisbe auxiliar Laureano Castán Lacoma. Tots plegats, en processó van anar a recollir la relíquia del braç i el seu trasllat posterior a l'altar major.

En els llocs d'honor, a més a més del governador civil, alcalde i ajuntament en ple, es situaven el governador militar, general Luís Beotas, el segon comandant de marina, capità de corbeta Alfonso de Eguía, el fiscal de l'Audiència, Alejandro San Vicente i l'administrador de Rendes Públiques, Viriato Sanclemente.

Si fins aquí es mantindrà el tradicional protocol del règim, la celebració religiosa va ser prou singular. Atès que durant l'any 1963

se celebrava l'Any Jubilar Paulí, es convidà a l'arquebisbe de Tiro, monsenyor Khoury, el qual va dirigir la litúrgia pel ritus maronita, assistit pel Superior de les Comunitats Maronites, monsenyor Zaidan, així com per un grup de seminaristes del Col·legi Major Maronita de Salamanca, que actuaven també com a coral. Per tal que tots els assistents seguissin la cerimònia, un religiós maronita anava donant les oportunes explicacions en castellà. Finalitzat el pontifical, l'arquebisbe de Tiro s'adreçà en francès, evocant records de la seva vila natal, Bekkar, al Líban, localitat que també manté el culte com a patrona a Santa Tecla, deixeble de Sant Pau. Poc després, en el pla de la Seu, *los centenares de personas allí congregadas, dedicaron especial atención a monseñor Khoury, besando su anillo pastoral, y correspondiendo con su afabilidad y sonrisa el ilustre Prelado maronita.*

Les autoritats i el seguici varen tornar a la plaça José Antonio, que *aparecía completamente llena de público y que acogió la presencia de las autoridades con cordiales aplausos.* Després del Ball de Gegants, la Colla Vella dels Xiquets de Tarragona va aixecar un quatre de set, un dos de sis i un pilar de cinc, des del qual, amb una faixa, fou pujat l'enganxa fins el balcó municipal.

A les set de tarda va començar la processó pels carrers de la Part Alta, *presenciada por centenares de personas con gran recogimiento.* Obrien la marxa els mateixos elements del seguici del dia abans, les autoritats eclesiaístiques amb la relíquia de Santa Tecla, les auto-

ritats civils i militars i acabava la comitiva amb una secció de soldats del Regiment Badajoz, amb banda de música.

Altres actes del dilluns dia 23 foren pel matí el concurs de pesca de caña i pesca submarina organitzat por Educación y Descanso i l'audició de sardanes interpretades per la Cobla La Principal de Casà de la Selva. A la tarda, més audicions de sardanes per la mateixa cobla i més trobades esportives a les pistes del Frente de Juventudes. A la nit, tornem-hi amb l'omnipresent banda del Regimiento Badajoz i més sardanes. Això es tot i fins a l'any que ve!

Aquesta dinàmica general de festa major arribarà gairebé sense massa canvis fins a l'any 1979, quan la democràcia retorna a l'Ajuntament de Tarragona. Per tant, no és estrany que alguns tarragonins aprofitessin la festivitat local per anar a passar al dia a Barcelona i fer unes compres al Corte Inglés.

Per conèixer millor la transformació que es registrarà a partir de l'any 1979 de passar d'una festa major de règim dictatorial a una festa major d'ajuntament democràtic, es pot consultar les entrevistes audiovisuals enregistrades a molts dels que varen participar significativament en aquest canvi al web de L'Arxiu <<http://arxiu.tarragona.cat>>.

Fa cinquanta anys ningú podia albirar les festes de Santa Tecla que celebrem avui en dia, una festa popular, participativa, activa, viva, diversa, plena de color i que sentim com a nostra. També és cert que cada cop es recorda menys aquella festa de fa només mig segle, grisa, anacrònica, pobre, tutelada i controlada. Si aquest article serveix per conèixer d'on venim i valorar una mica més el que tenim, s'haurà assolit el propòsit inicial que ens plantejàvem.

JORDI PIQUÉ PADRÓ

■ Fonts i bibliografia de referència

Diario Español, 22 de setembre de 1963 (BHMT)

Diario Español, 24 de setembre de 1963 (BHMT)

Llibre d'Honor de la Ciutat (AHCT)

PIQUÉ PADRÓ, Jordi i VIRGILI BERTRAN, Elena: *Tarragona 1950-2000. Itinerari Visual*. Tarragona, Ajuntament de Tarragona i Cossetània Edicions, 2003.

PIQUÉ PADRÓ, Jordi: «Barraquisme a Tarragona. Any 1964», a: *L'home i l'historiador. Miscel·lània en homenatge a Josep M. Recasens i Comes*, Tarragona, Port de Tarragona, 2007.

Ball de Gegants davant l'Ajuntament de Tarragona, dia de Santa Tecla de 1963. Foto Vallvé.
Centres d'Imatges de Tarragona / L'Arxiu.